

2002 YILI OCAK-NİSAN DÖNEMİ

ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

Ödemeler Dengesi Gelişmelerinin eski ve yeni sunumuna ilişkin ayrıntılı tablolar, <http://www.tcmb.gov.tr> internet adresinde, “[Yayınlar/Sürekli Yayınlar/Türkiye’nin Ödemeler Dengesi İstatistikleri](#)” başlıkları altında yer almaktadır.

2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ödemeler dengesi gelişmelerine ilişkin başlıca hususlar, “Eski Sunum” çerçevesinde aşağıda sunulmaktadır:

A- CARİ İŞLEMLER

Bir önceki yılın aynı ayı ile karşılaştırıldığında, 2002 Ocak-Nisan döneminde dış ticaret açığı % 40,4 oranında azalarak 1.184 milyon ABD doları olmuştur. Bu gelişmenin ardındaki başlıca neden;

- ihracat gelirlerinin % 5,9,
- bavul ticaretinin % 21 oranlarında artması,
- ithalat harcamalarının (CIF) % 1,2 oranında azalmasıdır.

Diğer taraftan, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde, diğer mal ve hizmetler ile karşılıksız transferlerden elde edilen net gelirler % 76 oranında azalarak 519 milyon ABD doları olmuştur.

Sonuç olarak, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 176 milyon ABD doları fazla veren cari işlemler dengesi, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde 665 milyon ABD doları açık vermiştir.

1- Dış Ticaret

2001 yılı Ocak-Nisan döneminde, 1.077 milyon ABD doları tutarında **bavul ticareti** gelirinin de ilave edilmesiyle 11.129 milyon ABD doları olarak gerçekleşen **ihracat (FOB)** gelirleri, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.303 milyon ABD doları tutarındaki **bavul ticaretinin** katkısı ile 12.189 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 214 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dikkate alındığında, **ithalat (FOB)** harcamaları 13.117 milyon ABD dolarına ulaşırken, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde, 390 milyon ABD doları tutarındaki **altın ithalatı** da dahil olmak üzere, **ithalat (FOB)** harcamaları 13.373 milyon ABD dolarına çıkmıştır.

Bu gelişmeler sonucunda, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.988 milyon ABD doları olan **dış ticaret açığı**, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde % 40,4 oranında azalışla 1.184 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

(Milyon ABD doları)	Ocak-Nisan 2001	Ocak-Nisan 2002	% Değişim
İhracat FOB	11.129	12.189	9,5

Bavul ticareti	1.077	1.303	21,0
İthalat FOB	-13.117	-13.373	2,0
Altın ithalatı	-214	-390	82,2
Dış Ticaret Açığı	-1.988	-1.184	-40,4

2-Diğer Mal ve Hizmet Gelir ve Giderleri ile Karşılıksız Transferler

Diğer mal ve hizmet gelirleri ana başlığı altında yer alan **turizm gelirleri**, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 5,1 oranında artarak, 1.358 milyon ABD doları olmuştur. **Faiz gelirleri** söz konusu dönemler itibariyle % 30,1, **diğer mal ve hizmet gelirleri** ise % 55,3 oranında azalarak sırasıyla 773 milyon ABD doları ve 1.354 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

Öte yandan **diğer mal ve hizmet giderleri** incelendiğinde; **turizm giderleri** % 8,1 oranında artmış, **faiz giderleri** % 13,8, **diğer mal ve hizmet giderleri** ise % 19,7 oranında azalmış ve sonuç olarak bu kalemler sırasıyla 559, 2.029 ve 1.452 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

2002 yılı Ocak-Nisan döneminde, **karşılıksız transferler** kalemi içerisinde yer alan işçi gelirleri % 42,8 oranında azalarak, 644 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir.

B- SERMAYE HAREKETLERİ

2002 yılı Ocak-Nisan döneminde **sermaye hareketlerindeki (rezerv hariç)** gelişmeler aşağıda özetlenmiştir:

Doğrudan yatırım işlemlerinde, yurtdışında yerleşik kişilerin yurtiçinde yaptıkları net yatırım bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.844 milyon ABD doları azalarak 75 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Yurtiçinde yerleşik kişilerin yurtdışında yaptıkları net yatırım ise 2001 Ocak-Nisan döneminde 292 milyon ABD doları, 2002 yılının aynı döneminde ise 5 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. Sonuç itibariyle, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde **doğrudan yatırımlar** net 70 milyon ABD doları giriş göstermiştir.

Portföy yatırımları kalemine ilişkin gelişmeler incelendiğinde; 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 169 milyon ABD doları net tahvil geri ödemesi, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde 826 milyon ABD doları tutarında **tahvil ihracı yoluyla net borçlanma** gerçekleştirilmiştir.

Diğer taraftan, **menkul kıymet yatırımlarında** yurtiçinde yerleşiklerin yurtdışında menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 41 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.096 milyon ABD doları **net** alımla sonuçlandığı gözlenmiştir.

Buna karşın, yurtdışında yerleşiklerin net menkul değer alım-satımlarının, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 3.207 milyon ABD doları net satım, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde 815 milyon ABD doları net alım gösterdiği gözlenmektedir.

Sonuç olarak, **portföy yatırımları**, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 3.417 milyon ABD doları net çıkışla, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde 545 milyon ABD doları tutarında net girişle sonuçlanmıştır.

Uzun vadeli sermaye hareketlerinde 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.083 milyon ABD doları net çıkış, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ise 526 milyon ABD doları net giriş gerçekleşmiştir.

Bu başlık altında yer alan kalemlerden; **uzun vadeli döviz kredisi kullanımları** 3.328 milyon ABD dolarından 4.185 milyon ABD dolarına çıkmış olup, “**Diğer Sektörler**”in borçlanmasında 691 milyon ABD doları, bankacılık sektörü borçlanmasında 305 milyon ABD doları artış gözlenmiştir.

Anapara geri ödemeleri 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde, 4.411 milyon ABD dolarından 3.886 milyon ABD dolarına düşmüştür.

Kredi mektuplu döviz tevdiat hesaplarında, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde bir hareket gözlenmez iken, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde 227 milyon ABD doları artış görülmüştür.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Varlıklar bölümünün, **verilen krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 234 milyon ABD doları tutarında yurtdışına kredi açılırken, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde bu tutar 272 milyon ABD doları olarak gerçekleşmiştir. **Bankaların yurtdışı muhabirleri nezdindeki döviz mevcutları** kaleminde, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 1.539 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ise 2.894 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir.

Kısa vadeli sermaye hareketleri-Yükümlülükler toplam olarak incelendiğinde, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 2.179 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ise 2.048 milyon ABD doları azalış gözlenmiştir. Bunun içerisinde, **Bankalarca sağlanan krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde net 928 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ise net 644 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir.

Diğer sektörlere ait **Ticari krediler** kaleminde 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde net 797 milyon ABD doları, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ise net 81 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiş; **Nakit döviz kredilerinde** 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde net 237 milyon ABD doları kullanım, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ise net 500 milyon ABD doları geri ödeme gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, **kısa vadeli yükümlülükler** kapsamında yer alan **sağlanan krediler** kalemi, sırasıyla 1.478 milyon ABD doları ve 1.216 milyon ABD doları net geri ödeme göstermiştir.

Mevduat hesapları, 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 701 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde de kredi mektuplu döviz tevdiat hesabında 260 milyon ABD doları artışa karşın özellikle, yurtdışında yerleşik bankaların bankalar nezdindeki hesaplarında gözlenen azalışa bağlı olarak 832 milyon ABD doları tutarında azalış göstermiştir.

C- REZERV HAREKETLERİ

Resmi rezervler 2001 yılı Ocak-Nisan döneminde 3.530 milyon ABD doları azalmış, 2002 yılı Ocak-Nisan döneminde ise 3.411 milyon ABD doları artmıştır.

Uluslararası Para Fonu’ndan Stand-by anlaşması kapsamında 2002 Nisan ayında sağlanan 1.092 milyon ABD doları kredi ile Ocak-Nisan 2002 döneminde toplam net kullanım 3.660 milyon ABD doları olmuştur.